

Comentariul operei O scrisoare pierduta de I.L. Caragiale - partea a XI-a

Daca, asa cum am observat adesea (ideea ii apartine chiar autorului si se pare ca i-ar fi fost sugerata de interpretarea actorului Iancu Brezianu), cetateanul turmentat este exponentul electoratului naiv, functia sa dramatica, dincolo de comicul de aparitie vesnic ametit articuland cu greu cuvintele, se sprijina pe un enorm paradox de situatie: desi cunoaste de la inceput continutul scrisorii pe care o tot gaseste si vrea sa o predea "andrisantului cunoscut", el este totodata reprezentantul publicului de ochii caruia se fereste Zoe Urmarea logica este proprie lumii caragialiene, pentru care evidenta este neinteresanta, da capata dimensiuni monstruoase cand este filtrata de o obsesie sau este prezentata in stil gazetaresc. Nu evenimentele in sine sunt scandaloase pentru eroii lui Caragiale, ci abia relatarea lor, fixarea in discurs poate avea efecte catastrofale.

La fel se intampla in toate comediile autorului: legatura de gat a lui Chiriac gasita in patul Vetei nu inseamna pentru Dumitrache nimic, insa obsesia lui de a-si pastra "onoarea de familist", este potentata de formularea ei continua; la fel, Leunida nu poate deosebi un chef de o contrarevolutie, insa este incredintat de propria omniscienta, devreme ce citeste in fiecare zi gazeta etc. Pentru aceasta lume, reprezentata doar prin cateva tuse, da nicidecum lipsita de importanta in economia textului dramatic, Caragiale pastreaza formula comicului de situatie din celelalte comedii: triumful aparentei asupra esentei in termeni generali, schema comediei implica restabilirea unui echilibru aterior, perturbat fie prin malentendu, fie prin qui pro quo, care umbresc realitatea si tensioneaza relatiile dintre personaje.

Prin dezvaluirea adevarului insa si, eventual, pedepsirea personajelor negative, eroii se salveaza de la catastrofa catre care desfasurarea evenimentelor pare sa conduca La Caragiale insa nu o minciuna o confuzie sau un travesti provoaca crizele, ci un moment de luciditate. Nelinistile izvorasc intotdeauna in comediile lui Caragiale din banuieli intemeiate, insa personajele inaintea instinctiv catre automistificare, se impotrivesc evidentei si depasesc impasul prin statornicirea iluziei si acceptarea unanima a falsului. Fericiti de a fi depasit momentul critic, eroii din O noapte furtunoasa si D'ale carnavalului improvizeaza o petrecere, la fel, in finalul Scrisorii pierdute alegatorii se aduna sa sarbatoreasca avaitajele unui "sistem curat constitutional".